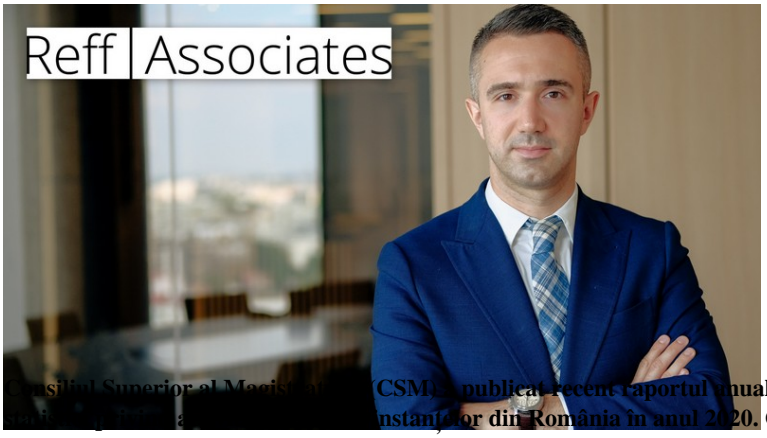
Efectele pandemiei prin prisma raportului CSM privind starea justiției în 2020: scadere puternica a numarului insolvențelor, creștere a litigiilor de munca, initierea procesului de digitalizare în justitie

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a publicat recent raportul anual privind starea justiției, care conține informații si [illegible] instanțelor din România în anul 2020. Concluziile raportului reflecta în primul rând efectele majore ale pandemiei asupra sistemului de justiție, printre care scaderea volumului de activitate si a indicatorilor de eficiența la nivelul tuturor instantelor din tara. Însa o analiza a raportului duce si la alte concluzii interesante, cum ar fi cresterea unor tipuri de litigii sau, dimpotriva, scaderea unor domenii care în trecut generau mai multa activitate judecatoreasca, precum și imaginea zonelor țarii unde se concentreaza cea mai mare parte a activitatii de instanta. Nu în ultimul rând, se remarca initierea procesului de digitalizare în justitie pe fondul pandemiei, dar si necesitatea sporirii fondurilor si infrastructurii care sa permita continuarea acestei reforme.

Dupa ce, în ultimii patru ani, activitatea instantelor s-a mentinut la un volum relativ constant, indicând un anumit nivel de maturizare si stabilizare a sistemului nostru de justitie, în 2020 s-a înregistrat o scadere de aproape 10% a dosarelor nou înregistrate pe rolul instantelor. De asemenea, anul trecut au fost solutionate cu aproximativ 240.000 de dosare mai putin decât în anul precedent (o scadere de 12%) la nivelul întregii tari. Ambele situații sunt explicate de CSM prin prisma barierelor logistice si a climatului de insecuritate sanitara generate de pandemia de COVID-19. De altfel, raportul indica și faptul ca pandemia a cauzat creșterea duratei de soluționare a dosarelor în 2020, precum și a duratei de desfașurare a ședințelor de judecata sau nerespectarea termenelor de redactare a hotarârilor judecatorești.

Majoritatea tipurilor de litigii au înregistrat o scadere la toate nivelurile de instanta din tara în cursul anului trecut. În mod surprinzator, deși la începutul pandemiei, estimarile privind insolvențele erau sumbre, din cauza problemelor de lichiditate, în realitate, numarul procedurilor de insolvența s-a prabușit, fiind înregistrate în 2020 cu aproximativ 25% mai puține dosare de insolvența decât în anul precedent. Este **cea mai puternica scadere a numarului dosarelor de insolvența din 2016**. Aceasta evoluție poate fi explicata printr-o anumita eficacitate a masurilor statului de combatere a masurilor economice negative ale pandemiei, precum și prin maturitatea companiilor care trecusera și prin criza financiara globala din 2008 și prin rapiditatea masurilor implementate de acestea.

O importanta reducere de activitate se poate observa și în ceea ce priveste **litigiile contra autoritatilor publice** (contenciosul administrativ), arie în care unele instanțe din România au înregistrat în 2020 o **scadere** a cauzelor nou înregistrate cu pâna la 20% fața de anul precedent. Aceasta evoluție nu poate fi explicata doar prin efectele pandemiei, întrucât se manifesta de mai mulți ani si, deci, are mai multe cauze. Pe de o parte, ea reflecta efectele reformei legislative din 2018 în acest domeniu, care a redus numarul litigiilor ce intra în competența instanțelor specializate în contencios administrativ. Pe de alta parte, activitatea de control a unor autoritați a scazut, cel mai bun exemplu fiind Agenția Națională de Administrare Fiscala, ce si-a redus constant activitatea de inspectie începând din 2016. Conform rapoartelor ANAF, în anul 2020 au fost inițiate cu aproximativ 10% mai puține controale decât în anii precedenti. Exista însa premisele unui reviriment al acestui sector, având în vedere planurile autoritaților de a spori numarul de controale fiscale - PNRR prevede cresterea numarului total de inspectii fiscale cu 10% în anii urmatori, iar implementarea SAF-T este vazuta ca o sursa suplimentara de informatii pentru controalele fiscale documentare -, precum si activitatea tot mai intensa a instituțiilor care pot aplica sanctiuni ce pot duce la întreruperi în activitatea companiilor, precum Consiliul Concurentei sau ANPC. Toate acestea vor crea premisele unui posibil val de litigii administrative.

Singura materie care a înregistrat o **creștere notabila** este cea **a litigiilor de munca**. În ciuda activității mai reduse a instanțelor si a piedicilor cauzate de pandemie, în anul 2020 au fost inițiate cu aproape 6% mai multe dosare fața de anul precedent în ceea ce priveste raporturile dintre angajați si angajatori. Aceasta situație poate fi explicata prin numarul mare de masuri de restructurare a forței de munca luate de companii în aceasta perioada. Potențialul de creștere a acestui tip de litigii exista în continuare, având în vedere ca în anul 2017

nivelul era cu 40% mai ridicat decât în 2020.

Raportul CSM indica si alocarea teritoriala a litigiilor din România. Astfel, cinci Curți de Apel si instanțele arondate acestora înregistreaza peste jumatate (55%) din activitatea tuturor instanțelor din România, ceea ce reflecta o activitate sociala si economica mai intensa. Este vorba despre Curțile de Apel din **București, Craiova, Ploiești, Cluj si Timișoara**.

Nu în ultimul rând, raportul CSM reflecta si modul în care justiția din România a început sa se adapteze la noua realitate cauzata de pandemie, în principal prin **demararea procesului de digitalizare**, atât din perspectiva masurilor deja luate, cât si din perspectiva planurilor pentru viitor. CSM a evidențiat eficacitatea unor masuri precum generalizarea utilizarii dosarului electronic la nivelul întregii țari, lansarea serviciului de comunicare electronica a actelor de procedura sau chiar desfașurarea ședințelor de judecata prin video-conferința (în anumite cauze penale), dar totodata a subliniat ca pandemia a scos la iveala neajunsurile dotarilor tehnice si ale personalului IT din cadrul instanțelor judecatorești, cauzate de slaba finanțare a sistemului judiciar. Aceste concluzii pot fi analizate si prin prisma Planului Național de Redresare si Reziliența, care prevede ca aproximativ 75% din fondurile alocate pentru reforma sistemului judiciar (în total, peste 220 de milioane de euro) vizeaza transformarea digitala a Justiției.

Mihnea Galgotiu-Sararu *coordoneaza practica de Soluționare a Disputelor din cadrul* ***Reff & Asociații | Deloitte Legal****, care cuprinde peste 20 de avocați si acopera toate tipurile de litigii de business, de la dispute fiscale, administrative si comerciale, la arbitraje locale si internaționale.*